

2. Колодко Г. В. Новий прагматизм або економіка помірності / Гжегож Колодко // Економіка України. – 2013. – № 11. – С. 13-27.
3. Сус Т. Й. Концептуальні засади фінансової підтримки сталого розвитку аграрного сектору / Т. Й. Сус // Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку регіону : монографія / За ред. Н. І. Пилипів, В. В. Стефінін. – Івано-Франківськ : Видавець В. Дяків, 2014. – С. 205-214.

Чвертко Л. А.,

к. е. н., доцент,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання, ефективної реалізації політики економічних реформ. Особливе місце в забезпеченні інвестиційного процесу належить страховим компаніям, які, мобілізуючи значну частину фінансових ресурсів юридичних і фізичних осіб та спрямовуючи їх у різні види інвестицій, виконують функції інституційних інвесторів.

Інвестиційна діяльність страхових компаній у нашій державі регламентується Законом України «Про страхування» [5], Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 23.02.2016 р. № 396 [3], а також Постановою Кабінету Міністрів України № 1211 від 17.08.2002 р. [4]. При цьому значна увага відводиться операціям щодо інвестування залученого капіталу, тобто страхових резервів. Ці кошти, що сформовані за рахунок страхових внесків і призначені виключно для майбутніх виплат страхових сум та відшкодувань, вважаються відносно або тимчасово вільними. Специфіка договору страхування дає можливість страховику протягом певного періоду часу ними розпоряджатися. Необхідність досягнення максимально можливої безпеки таких інвестиційних вкладень обумовлює визначені чинним законодавством обмеження щодо напрямів, принципів та нормативів їх розміщення. Адже обмеження щодо формування інвестиційного портфеля страхової компанії спрямовані в першу чергу на диверсифікацію ризику втрати інвестиції чи отримання збитків від інвестиційної діяльності.

Інвестиційний потенціал страховика, на думку Н. Ткаченко, це сукупність «грошових коштів, які є тимчасово та відносно вільними від зобов'язань і використовуються з метою отримання інвестиційного доходу» [6, с. 4].

Головними джерелами формування інвестиційного потенціалу страхових компаній є сформовані страхові резерви та власний капітал.

Страховики в Україні в нинішніх умовах не виконують належної їм ролі активного інституційного інвестора, сукупний інвестиційний потенціал страхових компаній не здійснює суттєвого впливу на інвестиційні процеси в економіці. Показники діяльності страхових компаній в Україні свідчать про недостатність їхніх інвестиційних можливостей. Незважаючи на позитивну тенденцію у 2011-2016 рр. до зростання обсягів активів, страхових резервів та середнього розміру сплаченого статутного капіталу на одну компанію (табл. 1), загальний рівень капіталізації вітчизняних страховиків, порівняно з провідними страховими компаніями світу, залишається низьким. Інвестиційна діяльність окремо взятого страховика обмежується недостатнім обсягом інвестиційних ресурсів.

Таблиця 1

Динаміка обсягу сформованих страхових резервів, активів та сплачених статутних капіталів страховиків у 2011-2016 рр., млн грн

Показники	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Темпи приросту (спаду), %	
							2016/ 2015	2016/ 2011
Кількість страхових компаній	442	414	407	382	361	310	-14,1	-29,9
Обсяг сформованих страхових резервів, у тому числі:								
- резерви зі страхування життя	2663,8	3222,6	3845,8	5306,0	6889,3	7828,2	13,6	193,9
- технічні резерви	8515,5	9355,0	10589,9	10522,0	11487,0	13108,5	14,1	53,9
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1(П(С)БО 2))	48122,7	56224,7	66387,5	70261,2	60729,1	56075,6	-7,7	16,5
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	28642,4	48831,5	37914,0	40530,1	36418,8	35071,9	-3,7	22,5
Обсяг сплачених статутних капіталів	14091,8	14579,0	15232,5	15120,9	14474,8	12661,6	-12,5	-10,2
Середній розмір сплаченого статутного капіталу на одну компанію	31,9	35,2	37,4	39,6	40,1	40,8	1,7	27,9

Значною перешкодою для підвищення інвестиційної активності страховиків є складна економічна ситуація в країні. Фінансова нестабільність, наявність високих інвестиційних ризиків та нерозвиненість фондового ринку обумовлюють консервативність страхових компаній щодо управління інвестиційним портфелем та низький рівень ефективності розміщення страхових резервів.

Для підвищення ефективності діяльності страхових компаній як важливої інституційної складової фінансової інфраструктури необхідно збільшувати їхню ресурсну базу, а також оптимізувати структуру розподілу вже акумульованих коштів.

Активізація інвестиційної діяльності страхових компаній тісно пов'язана зі зростанням попиту на послуги зі страхування життя, оскільки резерви зі страхування життя, що мають довгострокову основу. Вирішення проблеми залучення цих інвестиційних джерел має здійснюватися шляхом запровадження стимулів, в основному податкового характеру, як для фізичних, так і для юридичних осіб [2, с. 210]. Водночас широкомасштабне залучення в інвестиційний процес грошових коштів населення через укладення договорів довгострокового страхування життя та пенсій стане можливим лише за умов стабілізації стану національної економіки. Адже, як показують дослідження, показники розвитку цього сектору страхового ринку знаходяться в цілковитій залежності від матеріального становища населення та соціально-економічної ситуації у країні [7, с. 116-121].

Отже, в сучасних умовах сукупний інвестиційний потенціал страхових компаній не має суттєвого впливу на інвестиційні процеси в економіці. Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній необхідно збільшувати їхню ресурсну базу та оптимізувати інвестиційні портфелі. Ключове завдання держави полягає у створенні умов для активізації інвестиційної діяльності вітчизняних фінансових посередників.

Список використаних джерел

1. Козьменко О. В. Структуризація інвестиційних ризиків страхових компаній / О. В. Козьменко, В. В. Роєнко // Вісник Української академії банківської справи. – 2012. – № 2 (33). – С. 58–62.
2. Нагайчук Н. Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України / Н. Г. Нагайчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 205-212.
3. Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг 23.02.2016 № 396 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0417-16/paran8#n19>

4. Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів : Постанова КМУ № 1211 від 17.08.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1211-2002-п>
5. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
6. Ткаченко Н. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Н. В. Ткаченко ; НАН України, Ін-т екон. прогнозування. – К., 2004. – 20 с.
7. Чвортко Л. А. Тенденції розвитку страхування життя в Україні в умовах економічної нестабільності / Л. А. Чвортко // Сталий розвиток 2030: економічна, соціальна, екологічна та політична складові : матеріали доповідей міжнародної міждисциплінарної конференції (Грузія, Тбілісі, 2017). – Тбілісі – Львів, 2017. – С. 116-121.

Ящук Т. А.,
викладач,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Система вищої освіти, будучи індикатором і каталізатором сталого і високоефективного розвитку держави, стає пріоритетною та провідною сферою соціально-економічної політики, що безпосередньо впливає на рівень розвитку суспільства. У сучасних умовах збільшується її роль у вирішенні економічних, науково-технологічних, соціокультурних проблем, у збереженні національних особливостей і традицій, а також, у цілому, у глобальному впливі на розвиток продуктивних сил суспільства.

Важливим є те, що розвиток системи освіти залежить від достатнього фінансового забезпечення, що дозволяє оновлювати і множити інтелектуальний потенціал навчального закладу, його наукову, матеріальну і методичну базу. Необхідно докорінно змінити й оновити якість послуг, що надаються, підвищити рівень комп'ютеризації навчальних закладів, впровадити інформаційні технології, забезпечити сучасні підходи до підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, ввести нові економічні та управлінські механізми розвитку освіти.

Тому постає необхідність теоретичного дослідження проблем функціонування системи вищої освіти. Питання дослідження діяльності вищих навчальних закладів і механізму їх фінансування розроблено у працях багатьох українських та зарубіжних науковців: П. П. Андрєєва, П. М. Кулікова, О. О. Чечуліної, О. Ю. Бойко, В. Г. Борисенко, С. О. Черепанова, Ю. Б. Шаповал, Т. М. Боголіб, Я. Г. Бучковської, А. В. Величко,